

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

FILMOVÁ A TELEVIZNÍ FAKULTA

Filmové, televizní a fotografické umění a nová média

Katedra produkce

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TRADICE A SOUČASNOST DIVADLA NA OBRAZOVCE ČESKÉ
TELEVIZE**

Alžběta Hocková

Vedoucí práce: Ondřej Šrámek

Datum obhajoby: 8.6.2016

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2016

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

FILM AND TELEVISION FACULTY

Film, Television, Photography and New Media

Producing

BACHELOR'S THESIS

**THE TRADITIONAL AND CONTEMPORARY PRESENCE OF THEATRE
IN BROADCAST OF CZECH TELEVISION**

Alžběta Hocková

Supervisor: Ondřej Šrámek

Date of defence: 8.6.2016

Degree: BcA.

Prague, 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Tradice a současnost divadla na obrazovce České televize

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ondřeji Šrámkovi za jeho ochotu, trpělivost a vstřícnost při vedení mé bakalářské práce. Děkuji dále panu Jaromírovi Kallistovi za pomoc po celou dobu mého studia.

Abstrakt

Tato bakalářská práce mapuje tradici vysílání divadelních záznamů a přímých přenosů ve vysílání České televize z hlediska práce produkce. Nejprve shrnuje historii divadelního vysílání od počátku existence České televize, následně se soustředí především na vznik kanálu ČT art a první tři roky jeho existence. Podrobně rozebírá tuto problematiku na třech konkrétních případech.

Abstract

This bachelor thesis maps the tradition of broadcasting of theatre plays in Czech Television, analyzing both live transmissions and recordings of plays shown on TV from production point of view. The first part of this thesis sums up the history of theatre broadcasts since the beginning of Czech TV and subsequently focuses mainly on creation of channel ČT art and its first three years of existence. The analysis of this topic is done in three separate case studies.

OBSAH

Úvod	8
1. K historii záznamů divadelních představení v Československé a České televizi od počátku po vznik programu ČT art	10
2. Vznik ČT art	16
2.1 Programová politika ČT art	17
2.2. Politika vysílání ČT art z hlediska divadelní tvorby	17
2.2.1. 1. rok	19
2.2.2. 2. rok	21
2.2.3. 3. rok	23
3. Realizace výroby přímého přenosu nebo záznamu divadelního představení	26
4. Zmapování současné situace na třech konkrétních příkladech	32
4.1. Les Ballets Bubeníček	32
4.2. Prodaná nevěsta	34
4.3. Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho	36
Závěr	38
Seznam literatury	39
Seznam pramenů	41

Úvod

Prostřednictvím televizních přenosů divadelních inscenací se tomuto druhu umění dostává větší publicity, než jakou by dostalo pouze při klasickém uvedení v divadle. Televizní přenos umožňuje vidět představení ze vzdálených měst a zvýšit tak tedy povědomí o repertoáru oblastních divadel nebo naopak přiblížit aktuální tvorbu např. z Národního divadla v Praze. Televize tedy dozajista pomáhá v propagaci a rozšíření kulturních obzorů svých diváků. Více než padesátiletá tradice záznamů divadelních představení znamená významný prvek k uchování národního kulturního dědictví.

„Záznam divadelního představení je cenný historicko - kulturní dokument, který i po letech může evokovat jevištní dílo a připomenout legendy českého divadla. Je rovněž dobovým dokladem práce jednotlivých pražských i mimopražských souborů.“¹

„Bohatý fond divadelních představení, který má k dispozici Videotéka ČT (na 780 titulů) má ale také praktický význam. Nejen pro případné reprízy, ale i pro využití v dalších pořadech jako jsou dokumenty nebo zábavné pořady. (Cyklus *Neobyčejné životy*, *Komici na Jedničku*, *Životy slavných* a podobně.) Nezanedbatelný je ale také přínos, který má Videotéka ČT pro badatelské účely, protože záznamy byly vždy pořizovány profesionálně na výši dané doby. Záznam divadelního představení je totiž i přes svá omezení, daná faktem mediálního obrazu, nejkomplexnějším pramenem ke zkoumání daného uměleckého díla. Svoji roli to hrálo zejména v době, kdy videotechnika nebyla běžně dostupná.“²

Já osobně jsem si toto téma vybrala z důvodu svého velkého zájmu o divadlo. Pracuji v novém kulturním prostoru v pražských Holešovicích a zajímalo mě, jakým způsobem vznikají záznamy a přímé přenosy divadelních představení a jaké mají místo ve vysílání. Je to totiž jediný způsob, jak divadelní představení zaznamenat a zachovat.

V celé práci jsem vycházela hlavně z osobních a e-mailových konzultací s kreativním producentem České televize Ondřejem Šrámkem a jeho kolegou výkonným producentem Jiřím Merunkou. Dále jsem čerpala z bakalářské práce

¹ Nosková Gabriela. *Divadlo v televizi Vývoj českého činoherního divadla na obrazovce České televize (50. a 60. léta)*. Brno: Masarykova univerzita Filozofická fakulta Ústav pro studium divadla a interaktivních médií, 2006., s. 58

² ŠRÁMEK, Ondřej. Osobní konverzace. Praha, 18.2.2016

Mojmíra Kučery a diplomové práce Gabriely Noskové. Ostatní důležité prameny jsou hlavně tiskové zprávy a oficiální dokumenty České televize.

1. K historii záznamů divadelních představení v Československé a České televizi od počátku po vznik programu ČT art

První vysílání České televize se uskutečnilo 1. května 1953 a to jako zkušební vysílání ze Studia v Měšťanské besedě. Již během tohoto slavnostního vysílání vystoupil František Filipovský s monologem ze hry Jaroslava Průchy *Hrdinové okamžiku*. Jednalo se o monolog Jindřicha Mošny, který se učí Harpagonův monolog z Moliérova *Lakomce*. Na tento slavnostní večer po nepravdělném vysílání navázalo pravidelné od 25. února 1954. V této době, tedy první polovině 50. let, se jak kvůli nedostatku vlastních dramatických textů, tak kvůli technologickým omezením přistupovalo k přenášení divadelních představení do televizního studia poměrně často. Televizní kamerové zařízení bylo totiž možné používat pouze ve studiu. Problém s nedostatkem původních dramatických textů, na rozdíl od technických omezení, přetrvával až do 60. let. Z důvodu absence záznamového zařízení se ze začátku vysílaly adaptace divadelních představení pouze živě, text se nejprve nazkoušel a poté se živě odvysílal. Inscenace se braly z divadel do televizních studií, kde se televizní tvůrci snažili o potřebné úpravy. Představení bylo zachyceno televizní metodou s nezbytnými dramaturgickými úpravami jako zkrácení délky nebo naplánování, jak propojit jednotlivé obrazy hry. Svoji roli hrály úpravy dekorací nejen z logistického hlediska snímání ve studiu, ale musely se upravovat i z hlediska barevnosti, barevná škála se převáděla do černobílé. Nejen tvůrci přenosu museli hru upravit, ale i herci si museli zvyknout na nový prostor a adaptovat svůj herecký projev. Výběr se omezoval na komornější inscenace bez nutnosti náročnější výpravy. I přesto se občas nebylo možné přestavbám úplně vyhnout, probíhaly pak tedy během přímého přenosu.

„Úpravy neměly za úkol vytvořit nové dílo, ale jen sloužit původnímu divadelnímu tvaru. Herci dané inscenace přijeli do studia, kde několik dní přezkušovali představení. Vše vyvrcholilo generální zkouškou, kde muselo vše fungovat jako večer v přímém přenosu. Zkouška probíhala v úplných kostýmech a s naprostým dodržováním všeho, co bylo nazkoušeno – včetně textu či příchodů a odchodů. Pak už se vysílalo na živo.“³ Počet takovýchto divadelních

³ Nosková Gabriela. *Divadlo v televizi Vývoj českého činoherního divadla na obrazovce České televize (50. a 60. léta)*. (Diplomová práce) Brno: Masarykova univerzita Filozofická fakulta Ústav pro studium divadla a interaktivních médií, 2006., s. 9

inscenací přenesených do televizního studia velmi rychle rostl, první rok vysílání (1953) se jich vysílalo pět, o rok později již sedmnáct.⁴ Vžil se pro ně termín převzaté představení.

Roku 1955 se začal používat první přenosový vůz. Televizní štáb mohl vyrazit na místa, kde se hraje, tedy přímo do divadel. Diváci získali pocit, že jsou na místě dění a představení získala na své autenticitě. Televizní štáb ale musel myslet i na obhlídky místa, odkud se mělo přenášet. "Před každým přímým přenosem se musel provést průzkum místa, odkud se má vysílat. Bylo nutné zajistit připojení vozu na elektrickou síť a zjistit, zda například stanoviště snese zátěž 15 tun, což byla váha přenosového vozu."⁵

Technické parametry vysílání přímých přenosů ovlivňovaly výběr inscenace. Raději se jezdilo do menších prostor, kde bylo snímání jednodušší, z důvodu nedokonalosti optiky byly bližší záběry ostřejší, celky byly neostré.

Mezi prvními takto přenášenými představeními byla pohádka pro děti *O princezně a sedmi bohatýrech* z Ústředního loutkového divadla, následoval ovšem přenos přímo z Národního divadla, opera *Prodaná nevěsta*. Pozadu neůstávalo ani studio v Ostravě, které poprvé vysílalo na Silvestra roku 1955. Dne 12. září 1956 uvedlo veršovanou pohádku Gabriely Preissové *Zlatorog* z Divadla Zdeňka Nejedlého v Ostravě v režii Jiřího Dalíka.

Také televizní program, stejně jako ostatní sdělovací prostředky, byl v 50. letech podroben dobové cenzuře, ideologickým a politickým omezením a kontrolám. „Před uvedením klasických divadelních her na obrazovky kontroloval cenzor text i kulisy. U původních inscenací pak už vše od námětu, scénáře, pracovní kopie až k hotovému dílu. Potíže působily zvláště v prvních letech přímé přenosy, programové změny nebo herecká extempore. Při živém vysílání proto seděl cenzor vedle režiséra přenosu, a pokud nedal na odvysílanou stránku scénáře razítko, byl velký problém.“⁶

„Každý rok na podzim se vytvořily v programovém oddělení podrobné plány na příští rok – tzv. Ideově – tématický plán.“⁷ I množství angažovaných politických titulů bylo normováno, byl určen počet, kolik jich televize musí vyrobit.

⁴ Tamtéž, s.10.

⁵ Tamtéž, s.10.

⁶ Tamtéž, s.13.

⁷ Tamtéž, s.13

Další pravidelné televizní vysílání začalo v listopadu roku 1956 v Bratislavě, v roce 1958 došlo k propojení českých studií s bratislavským a vznikla tak oblíbená tradice Bratislavských televizních pondělků, v jejichž rámci měli diváci možnost zhlédnout skvěle režírovanou a hranou klasiku, postupně se díky obrovské oblíbenosti vytvořil fenomén tohoto vysílání, a to zejména v oblasti zpracování klasických látek i metodou původní televizní inscenace.

V roce 1958 se začalo využívat záznamového zařízení nazvaného telerecording. Záznam byl založen na principu filmového pásu, na který byl promítán paprsek snímaného obrazu a osvitem tak vznikl záznam. Po natočení se ještě dle potřeb záznam upravil pomocí stříhu, vlastně jen zkrátil, protože filmový pás, který sloužil jako medium, už obsahoval výsledný sestřih kamer. Systém byl takový, že premiéra se vysílala živě a pro reprízu se užil záznam.

V **šedesátých letech** se postupně zdokonalovala technologie černobílého obrazu, kamerová zařízení se rozpochovala, objevil se magnetický záznam s možností mazání a přetáčení natočeného materiálu. S rozpochováním kamery a televizním magnetickým záznamem se snímání stalo filmovým, ale struktura obsahu zůstala divadelní. Konec 60. let přinesl zdokonalení černobílého obrazu natolik, že dokázal přenést i estetickou stránku díla. Zdokonalený černobílý obraz byl už sám stylizací a dokázal nést i estetickou informaci.

Televizní publikum postupem času zvyšovalo nároky na výběr a kvalitu vysílání. Televize se z pouhého zprostředkovatele postupně stala tvůrcem vlastní látky. Byly psány dramatické texty přímo pro televizní obrazovky, nebylo tedy třeba tolik původních divadelních her, ale vznikly později velmi oblíbené televizní inscenace. Nejvýznamnějšími autory těchto textů v 60. letech byli Jaroslav Dietl, Jiří Hubač nebo Zdeněk Bláha. Oblíbenost tohoto žánru spočívala hlavně v aktuálnosti jeho obsahu.

V lednu roku 1965 se poprvé na obrazovkách objevil nový cyklus s názvem *Zveme Vás do divadla*, který započal své vysílání přímým přenosem představení *Zlodějka z města Londýna* z Divadla ABC v režii Alfréda Radoka. „Do vzniku tohoto později velmi úspěšného cyklu byla divadelní představení uváděna buď při slavnostních příležitostech nebo jimi byla suplována původní dramatická tvorba. Dramaturgem nového cyklu se stal redaktor Divadelních novin Miloš Smetana,

který přišel s jednotným a jasným konceptem uvádět to nejlepší, co v té době bylo možné vidět na divadelní scéně.”⁸ Celým cyklem provázel herec Václav Voska, jenž se zasloužil o jeho velkou diváckou oblibu.

Za zmínku stojí rozhovory při představení Sever proti Jihu s Janem Werichem nebo Fyzikové, Friedricha Durrenmatta, kde Voska sám hrál, a o přestávce zinscenoval rozhovor sám se sebou jako postavy a jejího představitele.

„Koncepte televizních přenosů byla po celou dobu jednotná. Na začátku programu průvodce představil divákům autora a danou inscenaci, o pauze představení pak vedl rozhovor (nejčastěji) s režisérem inscenace nebo hlavními představiteli. Vždy se jednalo o neformální, avšak informačně nabitý program.”⁹

Díky Václavu Voskovi jako herci, který znal spoustu osobností z divadelního prostředí, pořad působil velmi přirozeně. Texty Voskovi připravoval divadelní historik dr. Evžen Turnovský, herec si je však sám upravoval podle svého.

Po pěti letech vysílání se z důvodů politických aktivit Václava Vosky stal cyklus obětí normalizačních změn a to znamenalo konec zajímavé divadelní publicistiky. V 70. letech bylo tedy vysílání divadelního představení uváděno bez znělky, většinou bez verbálního uvedení a rozhoru s tvůrci během přestávky.

V **sedmdesátých letech** se začalo vysílat barevně, nově se používal systém Secam. Byl koupen z politických důvodů, jednalo se o francouzsko-sovětský koncept barevné televize. Bohužel zde byly problémy se svícením, barevností, které negativně ovlivnily výslednou kvalitu záznamu. Natáčelo se v divadle, avšak po sekvencích, scény se nejprve nazkoušely a poté natočily, a to i několikrát za sebou. Jeviště se tedy proměnilo v televizní studio, ale všechny problémy jako vrzající prkna jeviště zůstaly. Nepřítomnost diváků při natáčení měla i politický důvod, existovaly zde obavy z nevhodných reakcí publika s politickým podtextem. Během 70. let docházelo k „zteleviznění divadla“. Vytrácely se ryze divadelní prvky jako např. opona. Některé inscenace se ale stále přenášely do televizních studií (výroba se spíše orientovala na televizní adaptace divadelních her).

Osmesátá léta celkově znamenala renesanci zájmu o divadelní kulturu na obrazovce. Souviselo to i se změnou atmosféry naší společnosti, odvážnější

⁸ ŠRÁMEK, Ondřej. Osobní konverzace. Praha, 17.3.2016

⁹ Václav Voska. *O divadle*. [online]. 25.4.2014 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.odivadle.cz/jeviste/o-divadle/vaclav-voska/>

dramaturgií divadel a větší volností při výběru divadelních inscenací pro televizní uvedení. Metodologie záznamů se vracela k živým představením s diváky, což mělo pozitivní vliv na integritu hereckého projevu. Důležitým prvkem bylo také udělat znovu z návštěvy divadla událost a odkázat se od „přenosu“ z divadla jako od programového typu, který nahrazoval původní dramatickou tvorbu. V té době existoval také výrobní typ, tzv. zkoušený přenos z divadla. V praxi to znamenalo 2 natáčecí dny s přenosovým vozem.

V roce 1983 se obnovil oblíbený cyklus *Zveme vás do divadla*. Šéfem redakce byl Dr. Oldřich Janota, dramaturgie byla svěřena Marii Loucké, Lídě Hustolesové a Ondřeji Šrámkovi, který se po Václavu Voskovi stal i průvodcem pořadu. Znovuobnovení oblíbeného cyklu souviselo i s tím, že se v tomto roce po téměř sedm let trvající rekonstrukci znovu otevřelo Národní divadlo i s nově postavenou Novou scénou a rok 1983 byl vyhlášen jako *Rok českého divadla*.

Na počátku **devadesátých let** zanikly redakce z dob socialismu a vznikla Producentická centra (rok 1991). Divadelní kultura spadala pod Tvůrčí skupinu Petra Kolihy, která se starala také o původní dramatickou tvorbu. Dramaturgem této skupiny se stal Ondřej Šrámek. Po dvou letech vznikla přímo pod jeho vedením samostatná tvůrčí skupina, která měla divadlo jako hlavní zaměření své činnosti. V této tvůrčí skupině vznikl první pravidelný publicistický pořad informující o divadle, *Zpráva o divadle*, který se vysílal pouze během roku 1994. Ten byl později vystřídán novým pořadem s názvem *Divadelní premiéry*, vysílal se mezi lety 1996 až 1998. Téměř pět let pak specializovaný pořad pouze o divadle neexistoval. V roce 2003 však vznik pořad *Divadlo žije!*, který je na programu dosud. V současné době se vysílá dvakrát měsíčně, střídá se vysílání z Prahy, Brna a Ostravy.

V roce **2000** se na obrazovkách objevil cyklus *Noční divadelní klub*, v němž se reprízovaly záznamy představení, které stály za zopakování. Vysílací čas opravdu odpovídal názvu, pořad začínal obvykle mezi druhou a čtvrtou hodinou ranní. Diváci si už však mohli představení nahrát přímo z vysílání. Dramaturgie titulů umožňovala divákům zhlédnout např. tři různé interpretace *Maryši* nebo *Revizora*.

V roce 2010 proběhla restrukturalizace České televize, jež se mimo jiné týkala i programu a výroby. Změny byly zavedeny od ledna 2011. Program ČT byl

oddělen od vývoje a výroby pořadů. Do vedení ČT2 nastoupil Jan Mrzena spolu se svým poradcem Vlastimilem Ježkem. Úkolem nového vedení bylo mimo jiné pozdvihnout sledovanost tohoto kanálu. ČT2 dostalo podtitul „Jiný prostor“ a z jeho vysílání vymizel sport a reprízy premiér z ČT1. Fokus tohoto kanálu se měl zaměřit i na vzdělání, měly zde být vysílány pořady dokumentární, kulturní a vědecké. Vysílání se tematizovalo dle dnů v týdnu a divadlu připadly středeční večery - známé jako „divadelní středy“. K 31. srpnu 2011 však ze zdravotních důvodů rezignoval generální ředitel ČT Jiří Janeček a tím restrukturalizace tohoto typu skončila. Novým ředitelem byl zvolen Petr Dvořák. O směřování ČT2 měl jiné představy, takže se na tento kanál vrátil sport a dále například dětské pořady. Dvořák zavedl i změny ve výrobě pořadů, opět obnovil tvůrčí producentské skupiny pod vedením Vývoje ČT. O divadelní témata se může ucházet kterákoli producentská skupina. Jako příklad mohu uvést úspěšný záznam představení *Věc Makropulos* z brněnské skupiny Kamily Zlatuškové. Většina záznamů však spadá pod skupinu Ondřeje Šrámka, která je na tuto produkci zaměřena.

Řada *Zveme Vás do divadla* byla k vidění na televizních obrazovkách až do konce roku 2012, kdy byla také v souvislosti s přípravami pro vysílání nového kanálu ČT art ukončena. Od vzniku tohoto kulturního kanálu jsou přímé přenosy a divadelní záznamy vysílány tam.

Pod vedením nového ředitele ČT vznikly dva nové kanály. ČT art, zaměřený pouze na kulturní a umělecké pořady, a ČT:D, který vysílá dětské pořady. Oba tyto kanály se dělí o jednu frekvenci, ČT:D vysílá od 6:00 do 20:00, ČT art od 20:00 do 6:00 dalšího dne.

2. Vznik ČT art

„Kultura v lepších časech“, takový byl slogan spuštění nového kanálu zaměřeného pouze na kulturu a umění, ČT art. Kanál byl spuštěn k 31. srpnu 2013 ve 20:00.

Poprvé v historii České televize získaly česká i světová kultura a umění ucelené místo v českém televizním vysílání. Samostatný kulturní program měl být komplexní a ucelený, kultura konečně dostala důstojné místo v každodenním programu v hlavním vysílacím čase. Na jednom místě se tak o kultuře nejen informuje, ale dochází i ke kritickému hodnocení a podpoře. ČT art zde může kulturu a umění zprostředkovávat anebo spoluvytvářet.

Část pořadů byla převzata z vysílání ČT2, spousta z nich vznikla nově se spuštěním tohoto kanálu.

„Oblast kultury a její soustavná podpora patří k hlavním zájmům a posláním televize veřejné služby. Závazkem veřejné služby České televize i její dlouhodobou strategií rozvoje je také vytvářet a nabízet program různým cílovým skupinám. Vznik kulturního kanálu ČT art je odpovědí na tyto závazky.

Nový kulturní kanál ČT art bude komplexní a ucelený, předvídatelný i novátorský.“¹⁰

„Od tohoto dne přestávají být kulturní pořady rozptýleným, nepravidelným prostorem, který divák musí vyhledávat, čekat na něj nebo si jej skládat z plnoformátových programů.“¹¹

Divadelní záznamy mají od začátku místo v pondělí večer a to v rámci vysílacího okna *Z první řady*, které se věnuje téměř výhradně divadelnímu umění. Dalším večerem, kdy se diváci mohou setkat se záznamy představení, je sobota, kdy se vysílá okno s názvem *Je nám ctí*. Zde se připomínají slavné osobnosti ze všech oblastí umění, takže divadlo je zde nepravidelně uváděno také. Na počátku existence nového kanálu byl v sobotu večer od 22:30 na programu cyklus *Divadlo Komédie* se záznamem dvanácti představení skvělého pražského divadla, které ukončilo svou činnost. Součástí byl i dokument režiséra Radima Špačka o divadle.

¹⁰ Kultura v lepších časech. *Česká televize*. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/press/2531.pdf>

¹¹ Kultura v lepších časech. *Česká televize*. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/press/2531.pdf>

2.1. Programová politika ČT art

Jak na počátku vysílání uvedl výkonný ředitel ČT art Tomáš Motl: „Naším hlavním cílem je, aby se ČT art stal programem, který bude diváky zajímat a těšit. Kultuře nebudeme propůjčovat tragický výraz, hluboký hlas a vážnou tvář. Naší snahou bude ukázat, že kulturou a uměním lze bavit druhé i prostřednictvím televizních obrazovek. Nikoli bulvárně, přehnaně intelektuálně či módně, přesto inteligentně a podle potřeb diváka.

ČT art přichází s ambicí zaujmout i diváka s příležitostným zájmem o kulturu a umění. Víc než hra na vědeckost pro hrstku umělců a tvůrců je pro nás sdělnost a srozumitelnost. Chytrost nebudeme zaměňovat za pseudointelektuální tlachání.“¹²

2.2. Politika vysílání ČT art z hlediska divadelní tvorby

Jak už jsem v této práci naznačila v úvodu – divadlo je nezbytnou součástí vysílání veřejnoprávní televize, ať už z hlediska historie televizního vysílání, tak hlavně jako její povinnost v rámci veřejné služby. „§3 (1) Česká televize naplňuje veřejnou službu v oblasti televizního vysílání zejména tím, že f) vytváří archivní fondy, udržuje je a podílí se na jejich využívání jako součásti národního kulturního bohatství, g) podporuje českou filmovou tvorbu a kulturní projekty.“¹³

Podle Kodexu České televize by ČT art měl dávat prostor všem, tedy divákům alternativních projektů, zahraničních inscenací nebo tradičních komedií. Zároveň má však být prostorem jak pro mladší publikum hledající progresivní či alternativní projekty, tak pro konzervativnější diváky oceňující klasické kusy. Dle Kodexu České televize na základě programu Rady Evropy pro veřejné vysílání Česká televize „aktivně přispívá k lepšímu poznání, pochopení a šíření národního a evropského kulturního dění a dědictví; dbá na to, aby programová schémata obsahovala významný podíl původní tvorby, zvláště celovečerních filmů, dramatické tvorby a dalších tvůrčích počinů, a má na zřeteli potřebu spolupráce s nezávislými výrobci a filmovým sektorem a rozšiřuje divácký výběr tím, že

¹² Kultura v lepších časech. *Česká televize*. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/press/2531.pdf>

¹³ Zákon č. 483/1991 Sb. ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi

poskytuje nabídku programových služeb, jež komerční vysílatelé normálně neposkytují. Nepovyšuje kritérium sledovanosti pořadů ani rychlosti informace nad jejich maximální možnou kvalitu."¹⁴

Dále se Kodex věnuje přímo uměleckým pořadům a míře vkusu vysílání.

„Čl. 8 – Umělecké pořady a vkus

8.1 Česká televize přispívá k pěstování a rozvoji kultury a umění v České republice. Má proto za povinnost nabízet divákům žánroveň i svým zaměřením rozmanité pořady, které mohou diváky kulturně a umělecky obohacovat. V celku svého programu přinese ucelený přehled o umělecké tradici a aktuálním kulturním dění doma i v zahraničí. Divákům zprostředkovává umělecky hodnotnou filmovou, dramatickou, hudební a výtvarnou tvorbu z domácí i světové scény. Součástí skladby uměleckých pořadů jsou také díla dokumentární tvorby včetně děl nezávislých producentů. Česká televize musí dostát prvořadému závazku původní tvorby uměleckých pořadů a bude ctít nejvyšší profesionální kritéria umělecké tvorby.

8.2 Česká televize si musí být vědoma, že se diváci, resp. jednotlivé divácké skupiny, vzájemně odlišují svým kulturním a uměleckým cítěním a žánry či uměleckými směry, které upřednostňují. Povinností České televize je uspokojit pokud možno celé spektrum diváckých skupin.

8.3 Česká televize bude respektovat individuální i skupinové rozdíly ve vkusu televizního publika. Musí zohledňovat pluralitu diváckých očekávání tak, aby různými pořady, včetně řešení jejich aranžmá, uspokojila různé divácké skupiny."¹⁵

Při výběru se také přihlíží k významným výročím jak v kultuře české tak i zahraniční. Pro divadelní představení to bylo např. v loňském roce 50 let existence Činoherního klubu a v letošním 400 let od úmrtí Williama Shakespeara. Další z úloh, které si ČT art dala, je prohlubování spolupráce s kulturními institucemi, organizátory festivalů nebo oborových cen.

Pokud se však podíváme na programové schéma ČT art s ohledem na divácké skupiny hudební kultury a kultury divadelní, diváci hudby mají širší možnost volby než ti divadelní. Moderní poprockové koncerty mají od počátku vysílání vlastní okno stejně jako klasická hudba. Diváci divadelní mají v tuto chvíli však

¹⁴ *KODEX ČESKÉ TELEVIZE. zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání.* Praha: Česká televize, Edice útvaru Komunikace, 2003. ISBN 80-85005-46-8.

¹⁵ Tamtéž.

pouze jedno pravidelné pondělní okno *Z první řady*, které musí obsáhnout všechny žánry a styly.

2.3.1. 1. ROK (podzim 2013 – léto 2014) „Zóna maximální divadelní tolerance“

Podzimní vysílání tohoto nového kanálu bylo od počátku připravováno a realizováno jako zaváděcí a experimentální fáze s cílem získat určitý typ diváka. Výsledky z prvních průzkumů divácké spokojenosti a sledovanosti se ale odrazily již v programu na jaře 2014. V trvalé komunikaci a koordinaci s akvizičním oddělením i jednotlivými kreativními producenty se zpřesňovala i programová poptávka tak, aby každá část publika ČT art našla v programu to, co hledá.

První den vysílání, tedy v sobotu 31.8.2013, po televizní premiéře českého snímku *Alois Nebel*, následovala legendární komedie z Divadla Jára Cimrmana *Záskok*. Hned následující den se večer vysílal záznam novocirkusové show kanadské company *Cirque du Soleil Alegria*. Na tyto divadelní záznamy navázalo vysílací okno v pondělí večer od 20:25 s názvem *Z první řady*. Zde mělo prostor téměř výhradně divadlo, bylo ale možné zhlédnout i zfilmované divadelní hry. Následoval sobotní mimořádný cyklus se záznamem 12 představení zaniklé scény Divadla Komédie.

Vysílání v okně *Z první řady* zahájila filmová verze Pucciniho *Bohémy* s Annou Netrebko a Rolandem Villazónem. Poté se dál střídaly různé divadelní žánry. Za první rok vysílání Artu bylo uvedeno několik premiér z české divadelní scény – *Na útěku* z Divadla Ungelt, *Figarova svatba* z Klicperova divadla v Hradci Králové v režii Davida Drábka, muzikál *Ptákoviny* podle Aristofana z Městského divadla Brno autorů Jiřího Žáčka a Zdeňka Merty. Neopomíjel se ani nákup zahraničních titulů, které se poslední dobou těší velké oblibě i díky přenosům v českých kinech. Diváci měli možnost zhlédnout Verdiho opery *La Traviata* a *Othello*, balet *Don Quijote* a Offenbachovu operetu *Pařížský život*. Program Artu nezapomínal ani na významná kulturní výročí. K příležitosti 50ti let Divadla Viola byla uvedena premiéra komediálních příběhů od Antona P. Čechova *Nějak se to zvirtlo*. Nezapomnělo si ani na 130 let od otevření Národního divadla a to uvedením inscenace *Naši Furianti* v režii Miroslava Macháčka, natočené roku 1983. Dalším výročím bylo 55 let pražského Divadla Na zábradlí, které se připomnělo představením *Král Ubu* v režii Jana Grossmana. Speciální vánoční program se

dotkl i ČT art a divadelního žánru, kdy se premiérově uvedlo hned několik představení ze zahraniční produkce: televizní nastudování Rossiniho opery *Popelka*, diváci dále mohli zhlédnout balet Petra I. Čajkovského *Labutí jezero* z Pařížské opery, novocirkusovou show z Los Angeles *Nový cirkus Berzerk*, klauniádu *Slavova sněhová show*, operetu *Netopýr* z Vídeňské státní opery anebo v repríze legendární vánoční představení z Divadla v Dlouhé *Jak jsem se ztratil aneb Malá vánoční povídka*. Nezapomnělo se ani na smutné připomenutí, a to například když zemřel choreograf Richard Hes, byl zařazen do vysílání mimo schéma muzikál *Drákula*. Dalším mimořádným zastoupením divadla ve vysílání Artu byl už zmiňovaný cyklus dvanácti kultovních inscenací z dnes již zaniklé pražské scény Divadla Komédie v režii Radima Špačka. V rámci cyklu byl uveden i dokument o tomto souboru s názvem *Divadlo Komédie 2002-2012* a byla zaznamenána představení jako *Spílání publiku 2010; Odpad, město, smrt; Hodina, ve které jsme o sobě nevěděli* nebo *Proces*. Výjimečnost a originalita tohoto souboru byla bohužel znát i na úrovni sledovanosti (rat.0,1, tj. 6 000 absolutně, share 0,3).

„S přihlédnutím ke sledovanosti zvítězil za první období divadelní záznam inscenace *Sluha dvou pánů* z Národního divadla, (rat 1,0%, tj. 83 000 absolutně, share 2,34%), které bylo za první půlrok vysílání 2. nejsledovanějším pořadem ČT art vůbec, na druhém místě je muzikál *Drákula* (rat 0,7%, tj. 61 000 absolutně, share 1,54%), a pozice třetí patří premiérově vysílanému baletu z Pařížské opery *Labutí jezero* (rat 0,4, tj. 32 000 absolutně, 0,82% share).“¹⁶ Na podzim 2013 divadlu patřilo pouze 15% vysílacího času, hned po literatuře nejméně ze všech žánrů umění. Dle mého názoru by se měl věnovat alespoň stejný prostor, jenž se věnuje hudbě nebo výtvarnému umění, i divadlu. Nejenom že je odedávna součástí televizního vysílání, je i velmi důležitou složkou živé kultury, která má v životech lidí v dnešní době stále větší důležitost. Na jaře 2014 bylo sobotní divadelní okno se záznamy inscenací z Divadla Komédie nahrazeno vysílacím oknem *Kino art, místo pro evropský a světový artový film*. První rok ovšem poznamenaly i technické problémy ve vysílání, spousta domácností si bohužel nebyla schopna nový kanál naladit. Velké problémy byly například na Svitavsku, Ústecku, Liberecku nebo Šumpersku. Tyto technické problémy trvaly poměrně dlouho a diváci tedy po určité době nový kanál přestali

¹⁶ Zpráva o ČT art po šesti měsících experimentální fáze vysílání. *Česká televize*. [online]. 18.6.2014 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/document/391.pdf?v=1>

hledat. Další slabou stránkou byla i nedostatečná propagace. Obě tyto skutečnosti zapříčinily mimo jiné i počáteční nižší sledovanost.

2.3.2. 2. ROK (podzim 2014 – jaro 2015)

První výročí vysílání ČT art se slavilo celý týden. 1. září 2014 to bylo přímým přenosem hudebně-divadelního projektu *Velvet Havel* z Divadla Na zábradlí. Tato inscenace byla náhradou za plánovaný přímý přenos legendárního *Ucpaného systému* z Dejvického divadla. Ten se nemohl uskutečnit kvůli autorským právům. I přestože je Divadlo Na zábradlí velmi známou a kvalitní pražskou scénou a inscenace spjatá se jménem tak významné osoby jako byl Václav Havel, nebyla diváky dobře přijata. Přenos byl necitlivě převeden vůči inscenovanému dílu, byl nepřehledný a nebylo jednoduché se v jevištním dění vyznat. Divák tedy nebyl po chvíli schopen chápat, co se na jevišti děje. Texty Václava Havla nemají všichni v oblibě a tato hra je poměrně kontroverzní, protože kabaretním způsobem líčí historiky ze soukromého života Olgy a Václava Havlových, nemusí tedy nadchnout ani Havlovy obdivovatele. I přes velmi silnou propagaci byly výsledky sledovanosti opravdu nízké (rating 0,1; share 0,29).¹⁷

Další den navázal druhý přímý přenos a to z otevření Nového divadla v Plzni operou *Prodaná nevěsta*. O tomto přímém přenosu podrobněji ve zvláštní kapitole.

V druhé polovině roku 2014 se ČT art dočkal vzestupu. Během léta dosáhl průměrný share 0,7% a těchto hodnot se držel i na podzim. Díky těmto výsledkům se nový kanál již po jednom roce vysílání dostal k hodnotám, které mají podobné evropské kulturní programy veřejnoprávních televizí.

Vysílání od podzimu 2014 zaznamenalo další změny ve vysílacím schématu. Využilo se poznatků z prvních měsíců, první novinky a zásahy proběhly již od počátku roku 2014, podzim 2014 byl ale příležitostí k dalším úpravám. „Cílem stále zůstalo vytvořit přehledné schéma, strukturované do pravidelných a přesně definovaných oken a tematických celků, které usnadní orientaci diváků s rozmanitými kulturními zájmy a potřebami.

¹⁷ Zdroj: ATO – Nielsen Admosphere

Další úpravy vyplynuly z faktu, že diváci obecně dávají výrazně přednost konkrétním zážitkům zprostředkovaným televizí.“¹⁸

Z toho by vyplývalo, že by se měla posílit okna s hudebními a pro nás důležitými divadelními představeními. Bohužel, jak ukazuje vysílací schéma podzimu 2014, zůstalo však pouze okno *Z první řady*.

Největším projektem týkajícím se divadelních přenosů bylo připomenutí 450. výročí narození britského dramatika Williama Shakespeara. Při této příležitosti se kromě filmových zpracování vysílal záznam *Krále Leara* s Janem Třískou, *HAPRDÁNS neboli Hamlet princ dánský ve zkratce* Nedivadla Ivana Vyskočila nebo *Sen noci svatojánské* z Divadla ABC z roku 1984. Ze zahraničních inscenací se na obrazkovkách objevil balet *Romeo a Julie* z Mariinského divadla v Petrohradu. Z domácí scény se připomnělo 55. výročí od založení Divadla Semafor a to unikátním záznamem jeho první divadelní hry *Člověk z půdy*.

Z domácích premiér se na ČT art objevila představení *Divá Bára* Městského divadla Brno, *S nadějí i bez ní* Komorní scény Aréna Ostrava nebo *Indián v ohrožení* z HaDivadla v Brně. Mezi další významné televizní premiéry patřil záznam originálního tanečního večera bratrů Bubeníčků v Národním divadle, představení české primabaleríny Darii Klimentové na rozloučenou s českými diváky a souborem baletu Národního divadla - *Daria Klimentová: Děkuji...* a filmové zpracování opery *Orfeus a Eurydika* v režii Ondřeje Havelky v barokním divadle v Českém Krumlově. Dvě poslední jmenovaná představení byla uváděna v rámci vánočního schématu. V tomto období byl uveden i klasický sváteční balet *Louskáček*, repríza operety *Netopýr* (obojí z Vídeňské státní opery), muzikál *Fantom opery* z londýnské Royal Albert Hall anebo novocirkusová show *Cirque du Soleil: Varekai*.

Divácky nejúspěšnější bylo představení s Bárou Hrzánovou *Hrdý Budžes* (rat 1,2%, tj. 104 000 absolutně, share 2,80%), i když se jednalo o několikátou reprízu, a dále například *Čtyři dohody* od Jaroslava Duška (rat 0,8%, tj. 74 000 absolutně, share 1,90%).

Rok 2015 byl i významným rokem pro pražský Činoherní klub, který dnem 27. února 2015 vstoupil do jubilejní padesáté sezóny. Vedle dokumentů mapujících 50 let historie tohoto divadla odvysílal ČT art záznam inscenací *Tři v tom*, *Hráči* a *Návrat do pouště*. „Hostitelem oslav půlstoletí Činoherního klubu bude výhradně

¹⁸ Zpráva o ČT art za rok 2014. *Česká televize*. [online]. 22.4.2015 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/document/620.pdf?v=1>

kulturní program ČT art. Tomu pak na oplátku věnuje Činoherní klub k jeho dvouletému výročí vysílání, datujícímu se k 1. září, přímý přenos dnes již kultovní hry *Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho*.”¹⁹

2.3.3.3. ROK (podzim 2015 – jaro 2016)

Vstup do třetího roku vysílání ČT art oslavil přímým přenosem již zmíněné legendární komedie z Činoherního klubu v režii Ladislava *Smočka Podivné odpoledne Dr. Zvonka Burkeho* s Bolkem Polívkou, Ivanou Chýlkovou a Ondřejem Vetchým v hlavních rolích. Přenos byl součástí oslav 50. výročí existence této pražské scény ale i částí speciálního premiérového týdne oslav dvou let vysílání ČT art. Tento přímý přenos byl mimo klasické divadelní okno *Z první řady*, protože 1. září vyšlo na úterý.

Další premiéry pokračovaly během celého podzimního vysílání. Jednou z nich byla i *Prodaná nevěsta aneb Pojd' domů, ona brečí* ze Studia Ypsilon dne 28. října (rating 0,6; share 1,35).²⁰ Dalším speciálním vysíláním byly tři velmi slavné a úspěšné opery vysílané po tři sobotní večery v listopadu a prosinci 2015. První bylo hudební drama Giacoma Pucciniho *Tosca*, řadící se mezi nejoblíbenější operní tituly. Diváci artu mohli zhlédnout nastudování z londýnské Covent Garden s Jonaselem Kaufmannem a Angelou Gheorghiu v hlavních rolích.

„*Téměř dokonalá televizní interpretace fascinujícího jevištního představení*, tak ohodnotil premiérové uvedení opery Leoše Janáčka v nastudování Davida Radoka *Věc Makropulos* jeden z porotců festivalu Zlatá Praha. Kvalitu tohoto záznamu ocenil tento festival cenou Český křišťál v kategorii Performing Arts a oceněním Nadace Dagmar a Václava Havlových VIZE 97.”²¹

„Vnímavý a perfektní střih a práce kamery umocňují celkový operní zážitek. Díky propojení hudebních detailů s vynikajícím osvětlením a s novými fotografickými prvky se jedná o skutečně výjimečný prožitek pro všechny smysly.”²²

Záznam byl finančně podpořen Statutárním městem Brno a Jihomoravským krajem a inscenace vznikla v koprodukcii se švédskou operou v Göteborgu.

¹⁹ Magický Činoherní klub slaví padesátiny. Na ČT art. *Česká televize*. [online]. 23. 2. 2015 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=7301&strana=1&category=1>

²⁰ Zdroj: ATO – Nielsen Admosphere

²¹ Perfektní střih a záznam kamery. Zlatá Praha ocenila záznam Věci Makropulos. *Česká televize*. [online]. 5.10.2015 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=7510>

²² ČTart uvede Zlatou Prahou oceněnou Věc Makropulos. *Česká televize*. [online]. 27. 11. 2015 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=7567&strana=19&category=19>

První prosincový sobotní večer patřil originálnímu pojetí opery *Nápoj lásky* z divadla v Baden-Badenu. Projekt byl v režii slavného mexického operního zpěváka Rolanda Villazóna, který v inscenaci vystoupil i jako protagonista.

Hned v pondělí 7. prosince se ve zpožděném přímém přenosu uvedlo otevření sezóny milánského divadla Teatro alla Scala premiérou Verdiho *Jany z Arku* s Annou Netrebko.

Dalším významným, shodou okolností operním projektem, byl *Domingo Festival*, jenž připomenul 75. narozeniny legendárního španělského operního pěvce Plácida Dominga. Každý všední den po jeden týden ČT art nabízel jeden večer v hlavní roli s Domingem, mezi nimi byly např. *Madame Butterfly* nebo *Carmen*.

„Výběr děl, která ČT art minulý týden nabídl, byl unikátní nejen v tom, že pokryl velké časové období a ukázal tenorův vývoj za posledních třicet let, ale představil i rozmanité formy zpracování oper. Od filmových adaptací významných režisérů přes dokumentárně laděný medailon až po nedávno natočenou klasickou divadelní inscenaci, která představila Plácida Dominga ve vrcholné formě.

Pět večerů s operou přilákalo více než 300 tisíc diváků, nejsledovanější inscenací bylo uvedení Bizetovy *Carmen*, zhlédlo jej přes 80 tisíc lidí.

Plácido Domingo, který minulý čtvrtek oslavil pětasedmdesáté narozeniny, je možná největší žijící operní hvězdou, proto jsme se rozhodli pro dosud nevyzkoušený krok, a to nabídnout každý všední den v hlavním vysílacím čase operu. Ukázalo se, že náš artový divák umí kvalitu ocenit. Zároveň se potvrdilo, že ČT art plní roli veřejnoprávního programu, který přispívá k rozvoji umění,”²³ tak komentoval projekt výkonný ředitel ČT art Tomáš Motl.

Na závěr zmapování výše uvedených tří let vysílání ČT art vyplývá, že hudební program občas zasahuje i do vysílacích oken patřících divadlu. Může se tak stát v případě nákupu pořadů do okna *Z první řady*, protože se obvykle koupí hudebně-dramatické žánry. Činoherní představení, která jsou divácky nejoblíbenější, jsou zde v menšině.

Vysílací okna patřící pouze hudbě jsou v tuto chvíli tři. V pátek večer je na programu *Pop-rockové podium* (zde jsou vysílány koncerty zahraničních nebo českých hvězd), dále *Hudební klub* v sobotu v noci a v neděli od 21:45 je prostor pro klasickou hudbu v okně *Klasika na konec týdne*. S hudbou se můžeme občas

²³ Tři sta tisíc fanoušků opery na ČT art. *Česká televize*. [online]. 26. 1. 2016 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=7630&strana-2=2&category=2>

potkat i v okně *Je nám ctí*. Naopak vysílací okno čistě pro divadlo je pouze pondělí *Z první řady*. V některých případech se divadlo může také objevit i v okně *Je nám ctí*.

3. Realizace výroby přímého přenosu nebo záznamu divadelního představení

Možnosti, jakými se do ČT dostane záznam či přímý přenos divadelního představení, jsou následující:

V prvním případě ČT získá pořad za odvysílání zdarma (vesměs se jedná o premiéru a jednu reprízu). Tato možnost je velmi malá s ohledem na to, že pořízení záznamu divadelního představení je velmi nákladné.

Další možností je, že ČT zakoupí vysílací licenci doma nebo v zahraničí a pořídí českou verzi. Nákupy divadelních představení od domácích výrobců nejsou příliš časté, výjimkou byla v poslední době jen opera *Zítřka se bude* a *Čtyři dohody*. Důvodem jsou opět vysoké pořizovací náklady a nízká nákupní cena, ta často nepokryje ani honoráře štábu. Při nákupu v zahraničí distributoři udělují licenci většinou na tři roky a dvě vysílání. Po jejím skončení má ČT kopii záznamu i nadále k dispozici a to pro případ, že by měla být inscenace v budoucnu znovu uvedena. ČT musí s distributorem v tomto případě uzavřít novou smlouvu. Při výrobě českých verzí divadelních představení se vždy počítá pouze s titulky. U hudebně dramatického díla je jiný způsob těžko představitelný. V případě činohry nedokáže dabing přenést divadelní charakteristiku zvuku a u některých jazyků jejich tempo a rytmus ani neodpovídá možnosti nasazení titulků. Nákup vysílacích licencí a hotových pořadů je výhodnější, protože většina výrobců a distributorů má už všechny platby na určitou dobu vyřešeny. To sebou nese značnou finanční investici a vyplatí se jen u velkého trhu, tím však činohra v národních jazycích, bohužel, není. Výjimkou je pouze William Shakespeare. Poslední možností je vlatní výroba. ČT vyrobí pořad sama nebo v koprodukcii. I zde se musí nejprve vyřešit autorská práva (většinou prostřednictvím agentur, u nás např. Dilia, Aura-Pont), ta se udělují opět jen na omezený počet uvedení a na dobu určitou - dvě až tři uvedení v průběhu pěti let. Po uplynutí této doby je nutné licenční smlouvu uzavřít znovu, u zahraničních autorů je to ale poměrně riskantní. V mezidobě může být hra spadající pod autorsko-právní ochranu např. exkluzivně koupena filmovou společností a tím je po uplynutí licence znemožněno její další uvedení. To se bohužel stalo např. u záznamu hry Patricka Marbera *Na dotek*. Po uplynutí licence Česká televize požádala o novou, v tu chvíli však byla práva už prodána filmu. U hudebně-dramatického díla k tomu přistupují ještě tzv. notová práva. Ta se týkají i autorů, jejichž díla již nejsou

kryta zákonnou lhůtou 70 let. Platí se vydavatelům notového materiálu a také jsou časově omezena.

V České televizi se v minulosti osvědčil výrobní typ „zkoušený televizní přenos“, jenž vymezoval záznam divadelního představení na dva dny s přenosovým vozem. Využití mobilní techniky a nová organizace ČT možnosti sice uvolnila, ale dva dny natáčení se ukázaly jako optimální. První den probíhá nejprve instalace televizní techniky, pak následuje zkouška představení s kamerami a večer záznam divadelní s diváky. Druhý den probíhají eventuální opravy a dotáčky situací a detailů, které nelze v průběhu představení s jistotou dobře sejmout, a večer záznam druhého představení.

Výrobní úkol je postaven na základě průměru nákladů na pořizované záznamy. Závazně určuje počet představení, která se mají natočit včetně objemu externích prostředků a interních kapacit na jeden kus i celkem. Kreativní producenti nabízejí své projekty na základě poptávky Programu ČT, ten pak musí uskutečnit výběr tak, aby nepřekročil danou částku a dokázal zaznamenat i náročnější projekty. To pak musí být kompenzováno záznamy levnějšími. Každý projekt projde nejprve schvalovacím procesem programové rady. Musí být popsán dramaturgicky, musí být zdůvodněn výběr konkrétního projektu, vybaven kvalifikovaným finančním odhadem externích i interních nákladů i s odhadem na reprízné a kolik vysílání a za jakou částku je předjednáno s agenturou zastupující autory. To lze provést až na základě dramaturgicko-režijní koncepce, jež určí způsob přenosu díla a také rozpočet. Přípravu a výrobu lze začít až po přidělení finančních prostředků.

Realizaci výroby v současné době jsem se rozhodla uvést na třech konkrétních divadelních příkladech z vysílání ČT art za poslední tři roky. Jako první příklad jsem si vybrala originální baletní projekt souboru světoznámých bratrů Bubeníčků s názvem *Les Ballets Bubeníček*. Tento záznam ukazuje realizaci záznamu ze dvou po sobě následujících večerů, jedná se o převedení baletu a moderního tance a zároveň zaznamenání neopakovatelné kulturní události. Druhým vybraným představením je přímý přenos opery *Prodaná nevěsta* pořizený při slavnostním otevření Nového divadla v Plzni, významného projektu vyrobeného ve spolupráci s městem Plzeň. Třetí je přímý přenos legendárního představení z Činoherního klubu *Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho*. Na všechny tři příklady se podívám z několika hledisek – dramaturgického výběru,

místa a posláním v programu ČT art, poté z hlediska výroby a realizace konkrétního záznamu nebo přímého přenosu a dále připomenutí divácký úspěch i s přihlédnutím k vysílání na jiných kanálech.

Před každou realizací je nutné vytvořit dramaturgicko-režijní rozbor inscenace a jejího stylu a stanovit důvod, proč se má daný projekt natočit pro televizní vysílání. Tvůrci musí vědět, proč a jakou formu převodu si vybrali, a znát technické a kapacitní možnosti. V tuto chvíli se rozhodne, zda se půjde směrem maximálního zachování původního tvaru nebo zda se bude hra modifikovat pro televizní natáčení. Podle toho se dále určí postavení kamer a zvukového snímání. Zde je nutné zohlednit i délku a tempo inscenace. Je časté, že se představení musí přisvítit více, než je pro představení obvyklé, dochází tak v komunikaci mezi hlavním kameramanem, televizním osvětlovačem a osvětlovačem představení. A samozřejmě mezi divadelním a televizním režisérem.

Pro co nejsrozumitelnější přenesení je velmi důležitá komunikace mezi režisérem divadelní inscenace a režisérem televizním.

„Každé realizaci musí předcházet dramaturgicko-režijní rozbor inscenace a jejího stylu, stejně jako jasný důvod, proč se má daný artefakt přenést do televizního média. Je třeba vědět, pro jakou formu převodu jsme se rozhodli a jaké k tomu máme technické a kapacitní možnosti. Zdali chceme v maximální míře zachovat a zprostředkovat tvar divadelní inscenace nebo se pokusíme o její modifikaci ze stejného důvodu. To pak určí postavení kamer a zvukové snímání.

Je nutné se domluvit na koncepci snímání a způsobu zachycení podstatných okamžiků představení. Výsledkem těchto úvah je technický scénář, který ovšem předpokládá jednak znalost inscenace a jednak technickou obhlídku, která nám ukáže, jakou techniku zvolit a co je v daném prostoru možné. Žádné video natočené jednou kamerou neodhalí přesné dispozice pro postavení kamer a podobně. Technický scénář pak může ideálně obsahovat i záběry z jednotlivých kamer, k čemuž slouží pak videozáznam. Není to ale nutné. Podstatný je generální úkol situace, který je pak modifikován na místě tím, jak jevištní dění vidí televizní režisér se střihačem na místě. Dále musí scénář obsahovat – odkud a kam kdo přichází a kdy, a kam odchází, kde se prudce vstává, scénické efekty, světelné a zvukové změny apod. a také zvukovou stopu a její eventuelní proměny. Poznámky, týkající se aranžmá, je dobré mít už vepsány a zvýrazněny, zvukovou stopu a čísla kamer vepsat eventuelně pak. Ale záleží na každém, jak

si věc uspořádá. Stejně jako na základní dělbě práce v přenosovém voze. Technický scénář by měl minimálně obsahovat významové akcenty. Zejména to, co by postavy měly říkat přímo do kamery, co v blízkých záběrech a podobně. Prostě vyjádření témat situací.”²⁴

V případě výběru konkrétní inscenace, která bude vysílána nebo zaznamenána, existuje několik produkčních a dramaturgických hledisek a omezení ovlivňujících výběr. Nejdůležitější je samozřejmě kvalita a její převoditelnost na televizní obrazovky.

Produkce musí jednat o licencích a právech na užití díla, která televizi umožňují pořídit záznam a následně dílo užit pro televizní vysílání. Někteří autoři svoje díla neposkytují pro televizní vysílání vůbec nebo si práva koupí filmová společnost, která dle hry natočila nebo chce natočit film. Může se také stát, že po uplynutí licence, která se obvykle poskytuje na pět let a tři vysílání, jsou práva koupena na film a televize záznam už není schopna odvysílat. Důležité je v každém případě začít jednat o právech v dostatečném předstihu před plánovanou realizací, vyjednávání zejména u zahraničních autorů trvají několik měsíců.

„Z tohoto důvodu se například v roce 2013 nerealizoval zamýšlený záznam oceňované inscenace Michala Vajdičky *Ucpanej systém* z Dejvického divadla. Typickým příkladem je také inscenace Michala Dočekala *Srpen v zemi indiánů* z roku 2009. Národní divadlo s televizním záznamem souhlasilo, ale zástupci autora Tracyho Lettse práva postoupili filmové produkci, která je vzhledem k blížící se premiéře filmové adaptace zablokovala pro veškeré audiovizuální ztvárnění. U filmů, které jsou určeny pro světovou distribuci, je to běžný postup. Jednání o právech tak bývají problematická především u úspěšných her současných autorů, o jejichž texty se ucházejí filmové produkce.”²⁵

Z pohledu dramaturga je také nutné myslet na zákonná omezení, tedy nemožnost vysílat vulgární nebo nevhodné scény před 22. hodinou. Pokud se

²⁴ Šrámek, Ondřej: *Adaptace divadelní inscenace do televizního média pro režii a dramaturgii na DAMU* (přednáška) Praha: DAMU, 12.11.2015

²⁵ Kučera Mojmir. *Proměny reflexe současného českého činoherního divadla v České televizi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci Filozofická fakulta Katedra divadelních, filmových a mediálních studií, 2014. s.68

jedná o záznam celého představení, šlo by těžko vulgarismy vystříhnout či jinak vynechat.

Inscenace s inkriminovanými scénami nebo dialogy by bylo možné zařadit do programu po 22. hodině, vysílací okna pro divadelní záznamy jsou však na programu od 20:20. Z tohoto důvodu byl cyklus Divadla Komédie zařazen na pozdější hodinu. Pokud je začátek vysílání posunut na pozdější hodinu, může se riskovat ztráta části diváků.

Při výběru zahraničních nákupů se musí dávat pozor i na jazykovou srozumitelnost. Samozřejmě nonverbální umění jako balet nebo nový cirkus nemá omezení téměř žádná, při operetě nebo opeře jsou diváci obvykle zvyklí na titulky i přímo v divadle, zůstává tedy klasická činohra. U ní diváci na titulky zvyklí nejsou, navíc to někdy není ani technicky možné. Herci někdy mluví dokonce tak rychle, že by případné titulky v té rychlosti ani nešly nasadit.

Dále se musí myslet také na technické stránky, tedy zda je vůbec možné inscenaci zachytit a převést na televizní obrazovky s co možná nejmenšími uměleckými a významovými ztrátami. Některá představení se například odehrávají venku, takže se musí počítat s možnými komplikacemi s počasím. Prostorové uspořádání by mohlo i znemožňovat natáčení s přenosovým vozem, takže by se poté muselo natáčet na více separátních kamer. To znamená složité záběrování s delšími a komplikovanějšími dokončovacími pracemi a tudíž i větší finanční náklady.

Všeobecné náklady na záznam a přímý přenos se zásadně neliší. Při přímém přenosu se musí navíc pouze počítat se zajištěním záložního agregátu a poté optické trasy. Dohromady tyto dvě položky vycházejí zhruba na 70 000Kč.

Pokud se podíváme na harmonogram realizace, je téměř bez výjimky dvoudenní, jak v případě záznamu, tak při přímém přenosu. První den začíná instalací televizní techniky. Odpoledne probíhá nenatáčená herecká zkouška v kostýmech, ale bez líčení. Tato zkouška je důležitá pro střihače, který si podle ní připraví snímání, švenkři musí znát představení kvůli záběrům a zvukař si musí připravit mikrofony. Večer probíhá natáčené představení. Druhý den odpoledne je štáb i herecké obsazení vyblokováno pro případné opravy a detailní záběry, které se

nepodařilo natočit při představení. Až po prvním představení se rozhodne, zda jsou druhý den opravné záběry potřeba. Druhý den večer se představení hraje a natáčí znovu. V případě záznamu se televizní a divadelní režisér domluví, které představení se podle nich lépe povedlo a z kterého budou tedy ve střižně vycházet. Technicky bývá druhé představení lépe zachyceno, protože celý štáb ho už zná. Z hlediska hereckého to však naopak může být den první.

Při přímém přenosu je realizace obdobná. První den probíhá instalace a večer se představení zaznamenává. Záznam se uchovává pro následnou postprodukci, kde probíhá střiž pro další reprízy. Druhý den pak probíhá přímý přenos. A ten se pochopitelně zaznamenává také.

4. Zmapování současné situace na třech konkrétních příkladech

Výše jsem se snažila připomenout historii divadelních přenosů a záznamů již od počátku televizního vysílání u nás. Soustředila jsem se především na poslední tři roky, kdy se divadlo přesunulo na nový televizní kanál ČT art – kanál zaměřený pouze na umění a kulturu, tedy na místo, kde by mělo mít divadlo významné postavení.

Nyní se detailněji zaměřím na současnou výrobní situaci přenosů nebo záznamů divadelních inscenací. Ze všech vyrobených pořadů pro ČT art jsem si jako příklad vybrala tři výše uvedené originální projekty.

4.1 Les Ballets Bubeníček

Bratři Bubeníčkové patří mezi hvězdy světové baletní scény. Po pěti letech, v roce 2014, přijeli tito výjimeční tanečníci hostovat do Národního divadla a připravili originální komponovaný galavečer se stejným názvem jako je název jejich souboru, tedy *Les Ballets Bubeníček*. Dramaturgie večera se skládala ze čtyř jednoaktových baletních kusů - *Le Souffles de l'Esprit*, *Toccat*, *Faun* a *Obraz Doriany Graye*. Bratři Bubeníčkové se během večera představili nejen jako výkonní baletní umělci, sami vystoupili ve dvou jednoaktovkách, ale také jako autoři projektu. Autorem tří choreografií byl sám Jiří Bubeníček, na *Obrazu Doriany Graye* spolupracovali oba. Otto Bubeníček je téměř bez výjimky autorem výtvarné složky - scény a kostýmů a diváci mohli slyšet i několik jeho skladeb. K části *Toccat* napsal celou hudební složku. Bratry jako tanečníky je možno vidět v první a poslední části, dále během večera vystoupili tanečníci drážďanského, berlínského a švédského baletu. Celý galavečer byl odehrán a zaznamenán dva večery za sebou.

Výběr na televizní záznam tohoto projektu padl z několika důvodů. Česká televize do té doby nevladnila žádný záznam tak významných českých tanečníků. Tento televizní záznam byl vůbec prvním záznamem představení jejich souboru s vlastní choreografií v historii, žádná televizní společnost do té doby takový záznam nepořídila.

Jednalo se tedy o mimořádný projekt pro obě strany a Česká televize díky tomu získala záznam světoznámých originálních tanečních mistrů.

Vzhledem k tomu, že se počítalo s možným prodejem do zahraničí, bylo třeba zajistit výkup autorských práv, tak aby byla jejich vlastníkem Česká televize po

celou dobu trvání autorsko-právní ochrany a mohla tak toto audiovizuální dílo nabízet k prodeji. Již dopředu se vědělo, že záznam vyjde i na DVD a bude se prodávat na představení bratří Bubeníčků po celém světě. Tyto aspekty se samozřejmě odrazily na autorských a interpretačních honorářích. Téměř všechna autorství se ale na druhou stranu týkala právě bratrů Bubeníčků. Hudba nebyla nahrávána živě, ale byla vzata z komerčních hudebních nosičů. V té době už OSA řešila i synchronizační práva²⁶, takže televize nemusela žádat o svolení výkupu práv a licencí všech autorů skladeb a interpretů nahrávek. Objevila se zde pouze jedna výjimka a tou byla část skladby italského skladatele Bruna Morettiho k jeho baletu *Carravaggio*, který uvedla Berlínská státní opera a bratři Bubeníčkové s autorovým svolením použili tuto nahrávku z DVD nosiče s berlínským představením. Takovou nahrávku ale bohužel nelze použít pro vznik nového audiovizuálního díla. Proto se po dohodě s Brunem Morettim nahrála znovu pro účely záznamu televize. Skladba byla nahrána v hudebním studiu ČT a byl znovu zaplacen orchestr pouze pro tuto nahrávku. Z tohoto kroku ale vychází povinnost platit autorovi skladby za užitou stopáž a nepatrně to zatěžuje prodeje. Byla zde nutná domluva s Telexportem České televize, zda jsou pro ně tyto podmínky při prodeji audiovizuálního díla za účelem vysílání a zároveň při prodeji na DVD nosičích dostatečně komfortní.

Záznam se již prodal do zahraničí, konkrétně na francouzsko – německý kulturní kanál Arte a do Jižní Ameriky. Pro prodej do zahraničí se vytvořil i pouze hodinový sestřih, tedy vždy po dvou choreografiích. Vznikl také mezinárodní pás²⁷.

Vznik tohoto záznamu by nebyl realizovatelný bez úzké spolupráce s Národním divadlem, které taneční přestavení realizovalo. Divadlo vypořádalo divadelní honoráře, ubytování a cestovné umělců. Zároveň Česká televize neplatila za pronájem divadla. Z toho však vyplynula i určitá technická omezení, například nemožnost použít kamerový jeřáb, protože by vadil divákům, kteří si zaplatili drahé vstupné.

²⁶ ČT získává od OSA tradičně tzv. synchronizační licenci. Tato licence výrazně usnadňuje používání hudby v televizních inscenacích a jiných pořadech, neboť televize jakožto výrobce může použít jakékoli hudební dílo spadající pod kolektivní správu OSA, pokud neopustí vlastní vysílání ČT. Televize pak dává OSA soupis použité hudby v jednotlivých pořadech, na základě něhož se vyúčtovávají odměny. Zdroj: Veronika Ludvíková. *Autorské právo v televizní praxi*. (Diplomová práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze Právnická fakulta, 2008.

²⁷ Mezinárodní pás obsahuje celou zvukovou stránku audiovizuálního díla kromě dialogů. Slouží jako základ pro dabing. V mezinárodním pásu nejsou nasazeny titulky, ale nakupující dostane jejich anglickou verzi a nasadí si je sám podle Time codu.

Složitým procesem bylo uzavírání smluv kvůli dvěma druhům daní. V případě, že autor nebo interpret nedodá České televizi originál potvrzení příslušného finančního úřadu země, kde platí daně, Česká televize automaticky srazí daň ve výši 35%. Proto byly autorské honoráře řešeny přes agenturu Aura-Pont. Získat takové potvrzení od tanečníků, kteří pracují a odvádí daně v různých zemích, bylo nemožné.

Při volbě televizního štábu byl vybrán televizní režisér se zkušenostmi s tanečním divadlem a to Gustav Skála, bývalý tanečník, nyní choreograf, divadelní režisér a režisér divadelních záznamů. Bylo nutné, aby rozuměl tanci a dokázal toto umění převést na televizní obrazovky s co nejmenší ztrátou. Natáčelo se na osm kamer, každá měla samostatný záznam. Kromě dvou výsledných sestřihů a předtáček na steady cam, bylo ještě 16 dalších záznamů z jednotlivých kamer.

Ve výsledku však divácký úspěch dle údajů (share 0,1%, rating 0,29%)²⁸ nebyl nejvyšší. Musí se k tomu však přistupovat jako k náročnému a kvalitnímu uměleckému dílu. Z předchozích zkušeností je ale možné, že další repríza bude divácky daleko úspěšnější.

Na ostatních stanicích České televize proti záznamu vysílali: na ČT 1 nejprve zábavný pořad *Vladimír Menšík: Humor je vážná věc* následován českou komedií *Utrpení mladého Boháčka*, na ČT 2 dokument *Hoteliér* a seriál *Hercule Poirot*, na ČT24 pořad *Volby 2014* a na ČT4 sport sestřihový pořad o Josefu Váňovi *25krát přes Taxis*.

4.2 Prodaná nevěsta

Dalším projektem, kterému se chci věnovat, je přímý přenos opery Bedřicha Smetany *Prodaná nevěsta* při slavnostním otevření Nového divadla v Plzni z 2. září 2014. Otevření divadla probíhalo již v rámci příprav na rok 2015, kdy byla Plzeň Evropským městem kultury. Bylo zároveň i oslavou 150 let od otevření prvního městského divadla, a druhého stálého českého divadla, kde se od roku 1865 začalo hrát pouze česky. „Rok 2015, do něhož s novou divadelní sezónou vstupuje, tak bude znamenat také oslavy 150 let českého divadla v Plzni, které budou součástí širokého spektra aktivit, spojených se statusem Evropské město

²⁸ Zdroj: ATO – Nielsen Admosphere

kultury, které Plzeň pro rok 2015 získala.”²⁹ Výběr na právě tuto operu padl hned z několika důvodů, jedná se především o národní operu a má v Plzeňském kraji dlouhou a silnou tradici.

Během první přestávky vysílala ČT art pořad *Divadlo žije!* speciál o vzniku *Prodané nevěsty* a o plzeňské tradici jejího inscenování. Během druhé přestávky se vysílal zpravodajský pořad *Události v kultuře*.

I obsazení v tomto případě bylo výjimečné, Mařenku zpívala Ivana Veberová, jedna z nejlepších mladých českých sopranistek, jež později za tuto roli získala Thálii. Jeníka zpíval Aleš Briscein, mezinárodně uznávaný tenorista.

Náklady na natáčení opery jsou v divadelních záznamech a přenosech ty největší. Musí se počítat s honoráři pro orchestr, sbor, balet, sólisty a dále i s notovými právy. V tomto případě se tedy zvolilo vícesložkové financování. Divadlo se rozhodlo vypořádat a uhradit náklady spojené s představením (honoráře a licence autorům a výkonným umělcům představení, technické zajištění divadla). Část příspěvku pocházela i ze strany Statutárního města Plzeň. Česká televize tak hradila pouze honoráře televizního štábu, jejich cestovné a ubytování a technické zajištění přímého přenosu.

Tento přímý přenos se potýkal i s technickými problémy divadla. Nebyla zde zcela dořešena akustika, která je právě pro přímý přenos opery velmi důležitá. Bylo tedy rozhodnuto zvuk snímat mixem z mikroportů a směrových mikrofonů. Počítalo se s rizikem, že inscenace je postavena téměř činoherně a je poměrně dynamická, což je pro mikroporty velmi choulostivé. Před začátkem přenosu se, bohužel, ne všichni zpěváci dostavili k výměně baterií v mikroportech, proto se na poslední chvíli rozhodlo, že se z nich snímat nebude, aby se neriskoval neočekávaný výpadek, který by znamenal příliš znatelnou proměnu hladiny zvuku.

I v tomto případě byl pečlivě vybrán režisér přenosu, Rudolf Tesáček je velmi zkušený televizní režisér divadelních záznamů a přímých přenosů nejen oper, ale i činoherních představení. Na svém kontě již má desítky úspěšných pořadů.

Po odvysílání přenosu proběhly v postprodukcí ještě i drobné úpravy ve výsledném střihu a zvukovém mixu. Česká televize získala licenci pouze na dvě uvedení.

²⁹ Prodaná nevěsta. Česká televize. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10959369217-prodana-nevesta/21454215816/>

Divácky šlo o průměrný úspěch, rating 0,5% a share 1,22%.³⁰ První část přenosu se těšila vyšší sledovanosti, ale protože se jednalo o všední den, postupem času diváků ubývalo.

Na ostatních kanálech České televize ve stejném čase vysílali: na ČT 1 seriál *Vyprávěj* a poté pořad *Neobyčejné životy – Jana Štěpánková*, na ČT 2 dokument *Poslední tajemství třetí říše* a poté *Letecké katastrofy*, na ČT24 diskuzní pořad *Hyde Park* následován *Ekonomika ČT24*, a na ČT4 sport *Archiv Z: ČSSR – Švédsko*.

4.3 Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho

Přímý přenos legendární komedie z Činoherního klubu v režii Ladislava Smočka, jež byla napsána v roce 1965, je na repertoáru divadla s normalizační pauzou již od roku 1966. Hlavní role hrají Boleslav Polívka, Ivana Chýlková a Ondřej Vetchý. Výběr zrovna této inscenace měl hned dva důvody – po inscenaci *Velvet Havel* to byl podruhé přímý přenos k oslavě výročí vysílání ČT art a zároveň byl součástí oslav k 50. výročí existence Činoherního klubu. Česká televize záznamem tohoto představení sice již disponovala předtím, ale jednalo se o záznam z 90. let, se kterým autor nebyl příliš spokojen a již nechtěl dát povolení k dalšímu vysílání. S návrhem na nový záznam představení přišlo i samotné divadlo.

Během přestávky diváci mohli zhlédnout i dokument z roku 2012 z cyklu *Legendární inscenace* o proměnách této divadelní inscenace od její premiéry.

Autor představení, Ladislav Smoček, je zastupován agenturou, vyjednávání o záznamu představení šlo tedy přes ní.

Jak už jsem výše zmínila, je obvyklé první den představení zaznamenat a přímý přenos realizovat až druhý den. Tento přímý přenos byl ale poměrně atypicky plánován. Kvůli dlouhodobě plánovaným pracovním závazkům hlavních herců se první den realizace pouze zkoušelo a večer probíhal rovnou přímý přenos. Snímání bylo klidnější, záběrovalo se spíše v širších celcích, aby nedošlo k chybám. Druhý den se představení hrálo znovu a vznikl záznam s dalšími potřebnými záběry. Všechny kamery měly samostatný záznam, takže poté bylo

³⁰ Zdroj: ATO – Nielsen Admosphere

možné vytvořit kvalitní záznam v kombinaci obou natočených představení pro další reprízy a legendární představení je tak kvalitně zachováno ve fondu.

I volba televizního režiséra byla opět vědomá. Jan Brichcín snímá incenace Ladislava Smočka už řadu let. Oba si v realizaci rozumí, během celé doby spolu spolupracují a konzultují a záznam i dokončovali dohromady.

Praktickým problémem, se kterým se produkce tohoto přenosu potýkala, je velmi složité parkování pro přenosový vůz v okolí Činoherního klubu. Je nutné parkovat dále od budovy a poté vést složitý systém kabelů až do divadla.

Pokud se podíváme na divácký úspěch tohoto záznamu, určitě zafungovala zvukná jména hlavních představitelů, rating byl 0,8% a share 2,01%.³¹

Na ostatních kanálech České televize v té době vysílali: ČT 1 seriál *Nemocnice na kraji města* a poté pořad *Tajemství rodu Jiřiny Bohdalové*, na ČT 2 válečný dokument *Velká vlastenecká válka* a český dokument *K oblakům vzhlížíme*, na ČT24 diskuzní pořad *Hyde Park* a poté pořady *Ekonomika ČT24* a *Horizont ČT24*, na ČT4 sport utkání *HC Sparta Praha – HC Slavia Praha*, náledován *Barum Czech Rally Zlín 2015* a poté *MM ČR Karting Sosnová*.

³¹ Zdroj: ATO – Nielsen Admosphere

Závěr

I přes vznik kanálu zaměřeného pouze na kulturu, v současné době se bohužel s divadlem můžeme setkat pravidelně jen jednou týdně. Důvodů, proč jej ve vysílání není více, je hned několik. Plán záznamů a přímých přenosů divadelních představení vychází jak z nabídky českých divadel z hlediska uplatnitelnosti ve vysílání, tak z možnosti převést konkrétní titul na televizní obrazovky bez znatelných ztrát srozumitelnosti. Televizní divadelní diváci patří k menšině, současný zahraniční film přece jenom láká více než záznam divadelního představení.

Dalším důležitým aspektem jsou samozřejmě finance. Divácky nejoblíbenější jsou činohry se slavnými herci a ve větším obsazení, ale výroba všech takových pořadů ročně je nemožná. Každá část programu má svůj celkový rozpočet, ze kterého musí pokrýt celé své schéma. Nákup licence na zahraniční záznam opery nebo baletu je zhruba o dvě třetiny levnější než vlastní výroba.

Na druhou stranu Česká televize vnímá svoje poslání veřejnoprávní instituce, takže se několikrát ročně můžeme těšit z nákladného a výjimečného projektu. Všechny tři výše zmíněné příklady výjimečných představení překročily aproximativní rozpočet na výrobu, ale jednalo se o velmi originální a důležité divadelní projekty. U Prodané nevěsty se podařilo snížit náklady díky finanční spoluúčasti divadla a podpoře města. Bratři Bubeníčci patří k české taneční chloubě, Prodaná nevěsta byla významnou společensko-kulturní událostí, na níž vystoupila mladá generace českých úspěšných operních zpěváků a Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho je českou legendární klasikou.

Seznam literatury

Cieslová Monika. *Divadelní představení jako součást televizního programu*. (Diplomová práce). Praha: Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd, 2014

ČTart uvede Zlatou Prahou oceněnou Věc Makropulos. *Česká televize*. [online]. 27. 11. 2015 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=7567&strana-19=1&category=19>

KODEX ČESKÉ TELEVIZE. *zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání*. Praha: Česká televize, Edice útvaru Komunikace, 2003. ISBN 80-85005-46-8.

Kučera Mojmír. *Proměny reflexe současného českého činoherního divadla v České televizi*. (Bakalářská práce). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci Filozofická fakulta Katedra divadelních, filmových a mediálních studií, 2014.

Kultura v lepších časech. *Česká televize*. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/press/2531.pdf>

Magický Činoherní klub slaví padesátiny. Na ČT art. *Česká televize*. [online]. 23. 2. 2015 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=7301&strana-1=7&category=1>

Nosková Gabriela. *Divadlo v televizi Vývoj českého činoherního divadla na obrazovce České televize (50. a 60. léta)*. (Diplomová práce). Brno: Masarykova univerzita Filozofická fakulta Ústav pro studium divadla a interaktivních médií, 2006.

Perfektní střih a záznam kamery. Zlatá Praha ocenila záznam Věci Makropulos. *Česká televize*. [online]. 5.10.2015 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=7510>

Press kit ČT art – oblast hudby a scénického umění . *Česká televize*. [online]. 23.7.2013 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/press/2547.pdf>

Prodaná nevěsta. *Česká televize*. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10959369217-prodana-nevesta/21454215816/>

Roubal, Jan, 2000. Hledání jména (K problematice televizních převodů divadelní inscenace). *Kontext(y) II. Sborník katedry teorie a dějin dramatických umění Litteraria-Theatralia-Cinematographica*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000

Tři sta tisíc fanoušků opery na ČT art. *Česká televize*. [online]. 26. 1. 2016 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=7630&strana-2=2&category=2>

Třináct scén, třináct unikátních inscenací. *Česká televize*. [online]. 29.3.2016 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://m.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/novinky-ze-studia/329527-trinact-scen-trinact-unikatnich-inscenaci-ceska-televize-nahledne-za-oponu-regionalnich-divadel/>

TV Program. *Česká televize*. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/tv-program/>

Václav Voska. *O divadle*. [online]. 25.4.2014 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.odivadle.cz/jeviste/o-divadle/vaclav-voska/>

Veronika Ludvíková. *Autorské právo v televizní praxi*. (Diplomová práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze Právnická fakulta, 2008.

Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2013. *Česká televize*. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocnj_zpravy/zprava2013.pdf

Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2014. *Česká televize*. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocnj_zpravy/zprava2014.pdf?

Zákon č. 213/2001 Sb. ze dne 17. května 2001 o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů

Zákon č. 483/1991 Sb. ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi

Zpráva o ČT art po šesti měsících experimentální fáze vysílání. *Česká televize*. [online]. 18.6.2014 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/document/391.pdf?v=1>

Zpráva o ČT art za rok 2014. *Česká televize*. [online]. 22.4.2015 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/document/620.pdf?v=1>

Seznam pramenů

ATO – Nielsen Admosphere

Rozhovory s Ondřejem Šrámkem, kreativním producentem České televize. Byly pořízeny v průběhu února, března a dubna 2016 v Praze.

Rozhovor s Jiřím Merunkou, výkonným producentem České televize. Byl pořízen 25.4.2016 v Praze.

Šrámek, Ondřej: *Adaptace divadelní inscenace do televizního média pro režii a dramaturgii na DAMU* (přednáška) Praha: DAMU, 12.11.2015

Les Ballets Bubeníček. [záznam inscenace z Národního divadla]. Režie televizního záznamu G. Skála. Česká televize, 2014. ČT art, 11.10.2014 20:20.

Prodaná nevěsta. [přímý přenos z Nového divadla v Plzni]. Režie přímého přenosu R. Tesáček. Česká televize, 2014. ČT art, 2.9.2014 20:00.

Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho. [přímý přenos z Činoherního klubu] Režie přímého přenosu J. Brichcín. Česká televize, 2015. ČT art, 1.9.2015 20:00.

Velvet Havel. [přímý přenos z Divadla Na Zábradlí] Režie přímého přenosu R. Síbrt. Česká televize, 2014. ČT art, 1.9.2015 20:15

Věc Makropulos. [záznam Národního divadla Brno] Režie televizního záznamu J. Kořínek. Česká televize, 2015. ČT art, 28.11.2015 20:50.

Večer na téma fragmenty slavných inscenací. [televizní pořad] Připravili G. Nosková a O. Šrámek. Česká televize, 2006. ČT2, 20.8.2016.